

Linear Algebra

October 5, 2025

1 Ma trận

Đặt $\mathbb{K} = \mathbb{Q}, \mathbb{R}, \mathbb{C}$

và $\mathbb{N} = \{1, \dots\}$

với $m, n \in \mathbb{N}$

Ma trận $m \times n$

$$A = \begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mn} \end{pmatrix}$$

Trong đó $a_{ij} \in \mathbb{K}$

1.1 Loại ma trận

- Ma trận hàng.
- Ma trận cột.
- Ma trận 0.
- Ma trận vuông $\Leftarrow$ đường chéo.
- Ma trận bằng nhau.
- $M(m \times n, \mathbb{K}) = M_{m \times n}(\mathbb{K}) = M_{\mathbb{K}}(m \times n) = \{A = (a_{ij})_{m \times n} | a_{ij} \in \mathbb{K}\}$.
- Ma trận tam giác trên và Ma trận tam giác dưới, gọi chung là Ma trận tam giác.
- Ma trận đường chéo (vừa là mt tam giác trên và dưới).
- Ma trận đơn vị.

1.2 Phép toán

1.2.1 Cộng

$$A + B = (a_j + b_j)_{m \times n}$$

1.2.2 Nhân

1 số với ma trận

2 ma trận

$$A = (a_{ik})_{m \times n}, B = (b_{kj})_{n \times p}$$

$$AB = C = (c_{ij})_{m \times p}$$

$$c_{ij} = a_{i1}b_{1j} + a_{i2}b_{2j} + \dots + a_{in}b_{nj}$$

Thuật toán

- Check cột A = hàng B :
  - Nếu không $\rightarrow$ không giải được.
  - Nếu có $\rightarrow$ Ma trận đầu ra là ma trận (hàng A) $\times$ (cột B) $\rightarrow$ Tính c_{ij} = giao hàng A và cột B .

Note

$AB = AC$ và $A \neq 0 \not\rightarrow B = C$.

Ma trận chuyển vị

$$A = (a_{ij})_{m \times n}$$

$$A^T = (a_{ji})_{n \times m}$$

1.3 Ma trận bậc thang & ma trận rút gọn

1.3.1 Ma trận bậc thang

- Hàng không (nếu có).
- Hàng khác không
  - Phần tử chính (PTC) $\rightarrow$ PTC bên dưới luôn nằm bên phải PTC bên trên.

1.3.2 Ma trận rút gọn

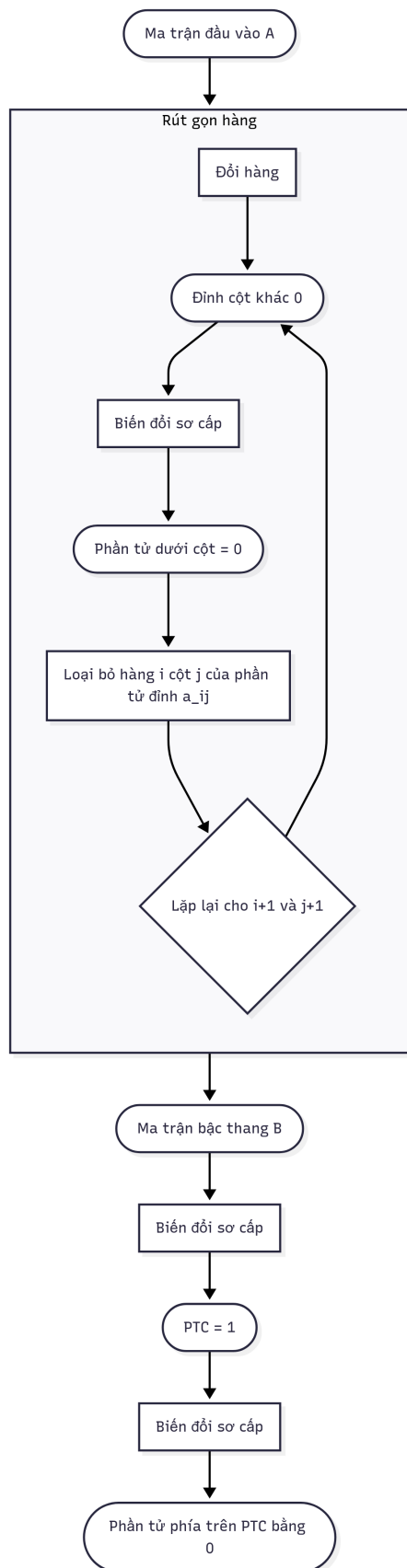
- PTC = 1
- Cột chứa PTC $\rightarrow$ PTC là phần tử $\neq 0$ duy nhất.

1.4 Phép biến đổi

- Phép biến đổi sơ cấp, phép biến đổi hàng
  - Đổi hàng $h_i \leftrightarrow h_j$
  - Thay thế tỷ lệ $h_i \leftarrow \alpha h_i$
  - Thay thế hàng $h_i \leftarrow h_i + kh_j \quad (j \neq i)$
- Tương đương hàng
  - $A \rightarrow \dots \rightarrow B, B \sim A$
  - $A \sim A$
  - $A \sim B \rightarrow B \sim A$
  - $A \sim B, B \sim C \rightarrow A \sim C$

1.4.1 Thuật toán cho số phép toán thực hiện nhỏ nhất

1.5 Hạng

$$r(A) = \text{rank}(A) \text{ với } A = (a_{ij})_{m \times n}$$

- Số hàng $\neq 0$ trong **dạng rút gọn** (hoặc **dạng bậc thang**) của A ($A \sim$ Dạng rút gọn (bậc thang))

$$0 \leq \text{rank}(A) \leq \min\{m, n\}$$

1.6 Ma trận khả nghịch

$$AB = BA = I_n$$

- Trong đó, A là ma trận vuông cấp n
- A là **ma trận khả nghịch**.
- B là **ma trận nghịch đảo** của A .
- $B = A^{-1}$.
- Nếu tồn tại B , B là duy nhất.

Định lý

- $(A^{-1})^{-1} = A$.
- αA khả nghịch và $(\alpha A)^{-1} = \frac{1}{\alpha} A^{-1}$.
- AB khả nghịch và $(AB)^{-1} = B^{-1} A^{-1}$.
- A^T khả nghịch và $(A^T)^{-1} = (A^{-1})^T$.

Note

- $A^k = A.A \dots A$
  - A^k khả nghịch.
  - $A^{-k} = (A^k)^{-1}$.

1.6.1 Ma trận sơ cấp

- Ta thực hiện 1 phép biến đổi sơ cấp trên I_n

$$I_n \xrightarrow{e} E$$

- E đgl **ma trận sơ cấp**
- Tồn tại 3 loại ma trận sơ cấp E tương ứng với 3 loại phép biến đổi sơ cấp.

$$EA = \overset{e}{\leftarrow} A$$

- Trong đó $\overset{e}{\leftarrow} A$ là ma trận A sau khi đã thực hiện phép biến đổi sơ cấp e .

$$A \xrightarrow{e_1} A_1 \xrightarrow{e_2} A_2 \dots \xrightarrow{e_k} D$$

Ta được

$$A_1 = E_1 A$$

$$A_2 = E_2 A_1 = E_2 E_1 A$$

$$\vdots$$

$$D = (E_k \dots E_1) A$$

Mà A KN $\Leftrightarrow A \sim I_n$

Do đó,

$$A \xrightarrow{e_1} \xrightarrow{e_2} \dots \xrightarrow{e_k} I_n$$

Vậy

$$I_n \xrightarrow{e_k} \xrightarrow{e_{k-1}} \dots \xrightarrow{e_1} A^{-1}$$

Hay

$$I_n = (E_1 \dots E_k) A$$

$$A^{-1} = (E_1 \dots E_k) I_n$$

1.6.2 Thuật toán tìm ma trận khả nghịch

Cho $A_{n \times n}$

- B1. Thiết lập $(A|I_n)$
- B2. $(A|I_n) \xrightarrow{\text{Biến đổi thành ma trận rút gọn}} (D|B)$
  - Nếu $D = I_n \rightarrow A$ khả nghịch và $A^{-1} = B$.
  - Nếu $D \neq I_n \rightarrow A$ không khả nghịch.

1.6.3 Tính chất

- $A \in M(n \times n, \mathbb{K})$
- A khả nghịch.
- $r(A) = n$.

- A là tích hữu hạn các ma trận sơ cấp
  - $I_n = (E_1 \dots E_k)A$
  - $A = E_k^{-1} \dots E_1^{-1}$
- $AX = B$ có nghiệm duy nhất $\forall B \in M(n \times p, \mathbb{K})$.
- $\exists B$ ma trận vuông cấp n sao cho $AB = I_n$.
- $\exists C$ ma trận vuông cấp n sao cho $CA = I_n$
- A^T khả nghịch.

2 Định thức

2.1 Nền tảng

2.1.1 Phép thế

- Cho $X = \{1, 2, \dots, n\}$
- Song ánh $\sigma : X \rightarrow X$ đgl phép thế bậc n .

$$\sigma = \begin{pmatrix} 1 & 2 & \dots & n \\ \sigma(1) & \sigma(2) & \dots & \sigma(n) \end{pmatrix}$$

- Tập hợp các phép thế bậc n k/h $|S_n| = n!$.

$$S_n = \{\sigma : X \rightarrow X | \sigma \text{ là song ánh}\}$$

- Phép thế đơn vị
- Phép thế sơ cấp
- Cấu trúc
  - Mỗi phép thế đều phân tích được thành tích của các tích độc lập
  - Tích phép thế sơ cấp.

2.1.2 Dấu

$$\text{sgn}(\sigma) = \prod_{1 \leq i < j \leq n} \frac{\sigma(i) - \sigma(j)}{i - j} \in \{\pm 1\}$$

2.1.3 Nghịch thế

- Là số lượng $\sigma(i) - \sigma(j)$ ngược với $i - j$ hay số lượng

$$\frac{\sigma(i) - \sigma(j)}{i - j} < 0$$

- Nếu số lượng nghịch thế
  - Chẵn $\rightarrow \text{sgn}(\sigma) = 1$.

– Lẻ $\rightarrow \text{sgn}(\sigma) = -1$.

- **Note:** Phép thế sơ cấp là phép thế lẻ.

2.2 Công thức

- Cho $A = (a_{ij})_{n \times n}$

$$\det(A) = |A| = \sum_{\sigma \in S_n} \text{sgn}(\sigma) a_{\sigma(1)1} a_{\sigma(2)2} \dots a_{\sigma(n)n}$$

- Cấp 2
- Cấp 3

2.3 Tính chất - hệ quả - định lý

2.3.1 Tính chất

- Đa tuyến tính

$$\det(A_1 \dots \alpha A_j + \beta A'_j \dots A_n) = \alpha \det(A_1 \dots A_j \dots A_n) + \beta \det(A_1 \dots A'_j \dots A_n)$$

- Thay phiên

$$\det(A_1 \dots A_i \dots A_i \dots A_n) = 0$$

- Chuẩn hoá

$$\det(I_n) = 1$$

2.3.2 Hệ quả

- $\det(A_1 \dots A_i \dots A_j \dots A_n) = \det(A_1 \dots A_i + \alpha A_j \dots A_j \dots A_n)$.
- $\det(A_1 \dots A_i \dots \alpha A_i \dots A_n) = 0$.
- $\det(A_1 \dots A_i \dots A_j \dots A_n) = -\det(A_1 \dots A_j \dots A_i \dots A_n)$
  - Đổi chỗ chẵn lần $\rightarrow 1$.
  - Đổi chỗ lẻ lần $\rightarrow -1$.

2.3.3 Định lý

- $\det(A^T) = \det(A)$.
- $\det(AB) = \det(A) \det(B) = \det(BA)$
- A khả nghịch $\Leftrightarrow \det(A) \neq 0$

$$\det(A^{-1}) = \frac{1}{\det(A)}$$

2.4 Định thức con và phần bù đại số

$i \leq k \leq n$

Chọn $1 \leq i_1 \leq i_2 \leq \dots \leq i_k \leq n$ và $1 \leq j_1 \leq j_2 \leq \dots \leq j_k \leq n$

- $D_{i_1 \dots i_k}^{j_1 \dots j_k}$ là định thức con.
- $\overline{D_{i_1 \dots i_k}^{j_1 \dots j_k}}$
  - Đgl phần bù của $D_{i_1 \dots i_k}^{j_1 \dots j_k}$.
  - Ma trận sau khi bỏ hàng i_k và cột j_k từ $D_{i_1 \dots i_k}^{j_1 \dots j_k}$.
- Lấy theo cột, $1 \leq j_1 \leq j_2 \leq \dots \leq j_k \leq n$

$$\det(A) = \sum_{1 \leq i_1 \leq i_2 \leq \dots \leq i_k \leq n} (-1)^{i_1 + \dots + i_k + j_1 + \dots + j_k} D_{i_1 \dots i_k}^{j_1 \dots j_k} \overline{D_{i_1 \dots i_k}^{j_1 \dots j_k}}$$

Với $k = 1$,

$$\det(A) = (-1)^{1+j} a_{1j} \overline{D_1^j} + (-1)^{2+j} a_{2j} \overline{D_2^j} + \dots + (-1)^{n+j} a_{nj} \overline{D_n^j} = \sum_{i=1}^n (-1)^{i+j} a_{ij} \overline{D_i^j}$$

- Lấy theo hàng, $1 \leq i_1 \leq i_2 \leq \dots \leq i_k \leq n$

$$\det(A) = \sum_{1 \leq j_1 \leq j_2 \leq \dots \leq j_k \leq n} (-1)^{i_1 + \dots + i_k + j_1 + \dots + j_k} D_{i_1 \dots i_k}^{j_1 \dots j_k} \overline{D_{i_1 \dots i_k}^{j_1 \dots j_k}}$$

Với $k = 1$,

$$\det(A) = (-1)^{i+1} a_{i1} \overline{D_i^1} + (-1)^{i+2} a_{i2} \overline{D_i^2} + \dots + (-1)^{i+n} a_{in} \overline{D_i^n} = \sum_{j=1}^n (-1)^{i+j} a_{ij} \overline{D_i^j}$$

• Note

- Ưu tiên chọn cột (hoặc hàng) nhiều 0. Nếu không có 0 $\rightarrow$ kết hợp các tính chất, định lý và hệ quả trước đó $\rightarrow$ sinh ra 0.
- Không được dùng $h_i \leftarrow \alpha h_i$ ($h_i \leftrightarrow h_j$ hay $c_i \leftrightarrow c_j$ thì nhớ hệ quả đổi dấu).
- Chọn cột để biến đổi thành “0 ... 1” thì dùng phép biến đổi trên hàng và ngược lại.

2.5 Ứng dụng

2.5.1 Khả nghịch

- A khả nghịch thì

$$A^{-1} = \frac{1}{\det(A)} (\text{adj}(A))^T = \frac{1}{\det(A)} C^T$$

trong đó, A ma trận vuông cấp n và

$$\text{adj}(A) = C = \begin{pmatrix} c_{11} & c_{12} & \dots & c_{1n} \\ c_{21} & c_{22} & \dots & c_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ c_{n1} & c_{n2} & \dots & c_{nn} \end{pmatrix} = \text{cof}(A)$$

trong đó, c_{ij} là phần bù đại số của a_{ij}

$$c_{ij} = (-1)^{i+j} \overline{D_i^j}$$

Thuật toán xác định ma trận khả nghịch và tìm ma trận nghịch đảo bằng định thức

B1. Tính c trên hàng (hoặc cột)

B2. Áp dụng công thức tính $\det(A)$ trên hàng (hoặc cột) bằng công thức

$$\det(A) = a_{11}c_{11} + \dots + a_{1n}c_{1n}$$

B3. (Check khả nghịch)

- Nếu $\det(A) = 0 \rightarrow$ không khả nghịch và kết thúc.
- Nếu $\det(A) \neq 0 \rightarrow A$ khả nghịch và chuyển sang bước 4 (nếu cần tính ma trận nghịch đảo)

B4. Tính hết tất cả c còn lại $\rightarrow \text{adj}(A) = C$

B5. Tìm A^{-1} bằng công thức

$$A^{-1} = \frac{1}{\det(A)} (\text{adj}(A))^T = \frac{1}{\det(A)} C^T$$

2.5.2 Hạng

Thuật toán xác định hạng của ma trận bằng định thức

B1. Tính định thức cấp $1, 2, \dots, n$

B2. (Kết luận hạng)

- Nếu định thức cấp $i \neq 0 \rightarrow$ (hàng (hoặc cột) độc lập tuyến tính $\rightarrow$ dạng bậc thang 100% có n hàng $\neq 0$) $\rightarrow \text{rank}(A) \geq i$
- Nếu định thức cấp $i = 0 \rightarrow \text{rank}(A) = i$

3 Hệ phương trình tuyến tính

- $m, n \in \mathbb{N}$, trong đó, m phương trình, n ẩn, ta có hệ phương trình tuyến tính tổng quát (1)

$$\begin{cases} a_{11}x_1 + a_{12}x_2 + \dots + a_{1n}x_n = b_1 \\ a_{21}x_1 + a_{22}x_2 + \dots + a_{2n}x_n = b_2 \\ \vdots \\ a_{m1}x_1 + a_{m2}x_2 + \dots + a_{mn}x_n = b_m \end{cases}$$

- trong đó
  - a_{ij} là hệ số.
  - b_i là hệ số tự do.
  - x_j là ẩn của hệ.
- Bộ số $(c_1, c_2, \dots, c_n)$ là nghiệm của (1) nếu thay vào (1) thoả tất cả phương trình.
- Giải hệ (1) $\rightarrow$ tìm tập nghiệm của (1).
- Hệ pt có nghiệm đgl hệ tương thích.
- Ma trận hệ số của (1)

$$A = \begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mn} \end{pmatrix}$$

- Cột ẩn

$$X = \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ \vdots \\ x_n \end{pmatrix}$$

- Cột hệ số tự do

$$b = \begin{pmatrix} b_1 \\ b_2 \\ \vdots \\ b_m \end{pmatrix}$$

- Ta viết gọn

$$AX = b$$

- Ma trận đầy đủ (ma trận bổ sung) k/h

$$A^* = (A|b)$$

3.1 Sự tồn tại và tính duy nhất

- $A^* = (A|b) \rightarrow (S|c)$, trong đó S là dạng bậc thang (hoặc dạng rút gọn) của ma trận A^*
- **Điều kiện nghiệm:**
  - Vô nghiệm $\rightarrow \exists$ hàng có dạng $(0 \dots 0|c)$, $c_i \neq 0$.
  - Vô số nghiệm $\rightarrow$ Phần tử chính $<$ Số ẩn.
  - Có nghiệm duy nhất $\rightarrow$ Phần tử chính $=$ Số ẩn.
- **Định lý Kronecker - Capelli**
  - Hệ có nghiệm $\Leftrightarrow \text{rank}(A^*) = \text{rank}(A)$
  - Có nghiệm duy nhất $\rightarrow \text{rank}(A) = \text{Số ẩn}$.
  - Vô số nghiệm $\rightarrow \text{rank}(A) < \text{Số ẩn}$.
- **Ẩn phụ thuộc** $\rightarrow$ Là ẩn nằm trong cột chứa PTC trong dạng bậc thang (rút gọn).
- **Ẩn tự do (độc lập)** $\rightarrow$ Các ẩn còn lại.

Note

- Ta kết luận nghiệm theo kiểu
  - $X = (x_1, x_2, \dots, x_n)$.
  - $X = \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ \vdots \\ x_n \end{pmatrix}$.
  - $\begin{cases} x_1 = 1 \\ x_2 = 2 \\ \vdots \\ x_n = 3 \end{cases}$
- Nghiệm riêng $\rightarrow$ Đưa cho sẵn ẩn tự do bằng mấy.
- Nghiệm tổng quát $\rightarrow$ Không cho sẵn ẩn tự do bằng mấy.

3.2 Thuật toán Gauss

B1. Đưa về A^*

B2. Đưa $A^* \rightarrow (S|c)$ (Bậc thang)

B3. (Check tồn tại nghiệm)

- Nếu không có nghiệm $\rightarrow$ Kết luận.
- Nếu có nghiệm $\rightarrow$ Dạng rút gọn $\rightarrow$ KL nghiệm.

3.3 Quy tắc Cramer

- Hệ $AX = b$ đgl **Hệ Cramer** nếu
  - A vuông
  - A Khả nghịch

Do đó,

$$X = A^{-1}b$$
$$\begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ \vdots \\ x_n \end{pmatrix} = \frac{1}{\det(A)} C^T \begin{pmatrix} b_1 \\ b_2 \\ \vdots \\ b_m \end{pmatrix}$$

hay $1 \leq j \leq n$

$$x_j = \frac{1}{\det(A)} (b_1 c_{1j} + b_2 c_{2j} + \dots + b_n c_{nj})$$
$$A_j(b) = \begin{pmatrix} a_{11} & \dots & b_1 & a_{1n} \\ a_{21} & \dots & b_2 & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} & \dots & b_m & a_{mn} \end{pmatrix}$$

Do đó ta có

$$D_j = \det(A_j(b)) = b_1 c_{1j} + \dots + b_m c_{mj}$$

nghiệm của hệ là

$$x_j = \frac{D_j}{D}, \quad 1 \leq j \leq n$$

- **Điều kiện nghiệm:**

- Nghiệm duy nhất $x_j = \frac{D_j}{D} \rightarrow D \neq 0$.
- Vô nghiệm $\rightarrow D = 0 \wedge \exists D_j \neq 0$.
- Không kết luận gì về tương thích hệ $\rightarrow D = 0 \wedge \forall D_j = 0$.

Thuật toán tìm nghiệm của hệ bằng quy tắc Cramer

B1. Tìm D và D_j , $1 \leq j \leq n$

B2. (Check điều kiện nghiệm)

- Nếu $D \neq 0 \rightarrow$ KL nghiệm duy nhất $x_j = \frac{D_j}{D}, 1 \leq j \leq n \rightarrow$ Kết thúc.
- Nếu $D = 0 \rightarrow$ Sang bước tiếp theo

B3. (Check trường hợp)

- Nếu $\exists D_j \neq 0 \rightarrow$ KL vô nghiệm $\rightarrow$ Kết thúc.
- Nếu $\forall D_j = 0 \rightarrow$ KL rằng ta không kết luận gì về tương thích hệ $\rightarrow$ Kết thúc.

Note

- Nếu đề hỏi tìm tham số sao cho hệ có nghiệm thì ta tìm trường hợp vô số và nghiệm duy nhất.

3.4 Hệ thuần nhất

- Hệ thuần nhất là hệ (2) như sau

$$AX = 0$$

- Nghiệm tầm thường $\rightarrow X = 0 \rightarrow \text{rank}(A) = n$.
- Vô số nghiệm phụ thuộc vào $n - \text{rank}(A) \rightarrow \text{rank}(A) < n$.
- **Nhận xét**
  - Nếu $x = (x_1, x_2, \dots, x_n)$ là nghiệm của (2) $\rightarrow tx = (tx_1, tx_2, \dots, tx_n)$ là nghiệm của (2).
  - Nếu $x = (x_1, x_2, \dots, x_n)$ và $y = (y_1, y_2, \dots, y_n)$ là nghiệm của (2) $\rightarrow x + y = (x_1 + y_1, x_2 + y_2, \dots, x_n + y_n)$ là nghiệm của (2).
  - A có $m < n \rightarrow$ Vô số nghiệm.

4 Không gian Vector

- $V \neq \emptyset$ đgl 1 **không gian vector** $\Rightarrow$ được trang bị 2 phép toán:
  - Cộng vector $+: V \times V \rightarrow V, (u, v) \mapsto u + v$.
  - Nhân vô hướng $\cdot: \mathbb{K} \times V \rightarrow V, (\alpha, u) \mapsto \alpha u$.
- Thỏa mãn các tiên đề sau:

- (1) $(u + v) + w = u + (v + w), \quad \forall u, v, w \in V$
- (2) $u + v = v + u, \quad \forall u, v \in V$
- (3) $\exists 0 \in V : u + 0 = u, \quad \forall u \in V$
- (4) $\forall u \in V, \exists u' \in V : u + u' = 0$
- (5) $\alpha(u + v) = \alpha u + \alpha v, \quad \forall \alpha \in \mathbb{K}, \forall u, v \in V$
- (6) $(\alpha + \beta)u = \alpha u + \beta u, \quad \forall \alpha, \beta \in \mathbb{K}, \forall u \in V$
- (7) $\alpha(\beta u) = (\alpha\beta)u, \quad \alpha, \beta \in \mathbb{K}, \forall u \in V$
- (8) $1u = u, \quad \forall u \in V$

- **Note:**

- $\mathbb{K}$ -**Không gian vector** $\leftrightarrow$ Không gian vector trên trường $\mathbb{K}$.

- V là không gian vector trên trường $\mathbb{K} \leftrightarrow v \in V$ là 1 **vector**.
- $\alpha \in \mathbb{K} \rightarrow$ đgl 1 **vô hướng**.
- 0 trong (3) $\rightarrow$ đgl **vector 0**.
- $\forall u \in V, u'$ trong (4) $\rightarrow$ đgl vector đối của vector $u, \quad u' = -u$.

4.1 Tính chất

Cho V là 1 không gian vector

- Vector 0 là duy nhất.
- $\forall u \in V, -u$ là duy nhất.
  - $u - v = u + (-v)$.
- Giảm ước:
  - $u + w = v + w \Rightarrow u = v$.
  - $u + v = w \Rightarrow u = w - v$.
- $\alpha u = 0 \Rightarrow \alpha = 0 \vee u = 0$.
- $(-\alpha)u = \alpha(-u) = -(\alpha u)$.
- $\forall u \in V, \forall \alpha \in \mathbb{K}$ (0 bên dưới là vector 0)
  - $0u = 0$.
  - $\alpha 0 = 0$.
- **Note:**
  - Để c/m **tính duy nhất** $\rightarrow$ ta c/m cả 2 thoả cùng 1 tính chất.

4.2 Ví dụ minh hoạ

• VD1

$V = \{ \text{Vector tự do trong mặt phẳng} \}, +, .$ là 1 không gian vector.

• VD2

$$\mathbb{R}^2 = \{(x, y) | x, y \in \mathbb{R}\}$$

$$(x, y) + (x' + y') = (x + x', y + y')$$

$$\alpha(x, y) = (\alpha x, \alpha y)$$

là 1 không gian vector.

• VD3

$$n \geq 1, \mathbb{K}^n = \{(x_1, \dots, x_n) | x_i \in \mathbb{K}\}$$

$$(x_1, \dots, x_n) + (y_1, \dots, y_n) = (x_1 + y_1, \dots, x_n + y_n)$$

$$\alpha(x_1, \dots, x_n) = (\alpha x_1, \dots, \alpha x_n)$$

là 1 không gian vector.

- **VD4**

$M(m \times n, \mathbb{K}), +, \cdot$ là không gian vector.

- **VD5**

$\mathbb{K}[x]$ là tập các đa thức biến x hệ số trong $\mathbb{K}$. $\mathbb{K}[x]$ là không gian vector trên $\mathbb{K}$ với phép cộng các đa thức và phép nhân 1 số với đa thức. (0 là đa thức không)

- **VD6**

Tập các hàm thực xác định trên $\mathbb{R}$ là $\mathbb{R}$ -Không gian vector với

$$(f + g)(x) = f(x) + g(x)$$

$$(\alpha f)(x) = \alpha f(x)$$

- **VD7**

$\mathbb{K}$ là 1 không gian vector với các phép toán thông thường trên $\mathbb{R}, \mathbb{Q}, \mathbb{R}, \mathbb{C}$.

- **VD8**

$(\mathbb{R} \times \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, \quad \mathbb{Q} \times \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}) \rightarrow \mathbb{R}$ là $\mathbb{Q}$ -không gian vector.

4.3 Độc lập tuyến tính & phụ thuộc tuyến tính

Cho $S \subset V$ với V là không gian vector.

4.3.1 Tổ hợp tuyến tính

- **Tổ hợp tuyến tính** của các vector trong S là tổng hữu hạn

$$a_1 u_1 + a_2 u_2 + \dots + a_n u_n, \quad a_i \in \mathbb{K}, u_i \in S.$$

4.3.2 Biểu thị tuyến tính

- Cho $v \in V$, **Biểu thị tuyến tính** là

$$v = \alpha_1 u_1 + \alpha_2 u_2 + \dots + \alpha_k u_k, \quad \alpha_k \in \mathbb{K}, u_k \in S.$$

- **VDMH**

$\mathbb{R}^3 = S = \{x_1 = (1, 2, 1), v_2 = (1, 2, 3), u_3 = (2, 4, 1)\}, v = (1, 2, 2), w = (0, 0, -3), v$ và w biểu thị tuyến tính được qua S không?

$$v = x_1 u_1 + x_2 u_2 + x_3 u_3$$

$$(1, 2, 3) = x_1 ($$

4.3.3 Phụ thuộc tuyến tính

- S là **phụ thuộc tuyến tính** nếu

$$\exists(\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_k) \neq (0, \dots, 0) \mid \alpha_1 u_1 + \alpha_2 u_2 + \dots + \alpha_k u_k = 0, \quad u_i \in S.$$

4.3.4 Độc lập tuyến tính

- S là **độc lập tuyến tính** nếu không phụ thuộc tuyến tính, hay

$$(\alpha_1 u_1 + \alpha_2 u_2 + \dots + \alpha_k u_k = 0) \Rightarrow (\alpha_1 = \alpha_2 = \dots = \alpha_k = 0) \rightarrow \text{Nghiem tầm thường.}$$

4.3.5 VDMH

- **VD1**

Trong không gian $\mathbb{R}^3$, $S = \{u_1 = (1, 2, -1), u_2 = (\sim\sim\sim), u_3 = (\sim\sim\sim)\}$

Xét $\alpha_1 u_1 + \alpha_2 u_2 + \alpha_3 u_3 = 0$

$$\alpha_1(1, 2, 1) + \alpha_2(\sim\sim\sim) + \alpha_3(\sim\sim\sim) = 0$$

$$\begin{cases} \alpha_1 + 2\alpha_2 + 3\alpha_3 = 0 \\ \sim\sim\sim = 0 \\ \sim\sim\sim = 0 \end{cases} \Rightarrow A = \begin{pmatrix} \sim\sim\sim \\ \sim\sim\sim \\ \sim\sim\sim \end{pmatrix} \Rightarrow \text{Vô số nghiệm} \Rightarrow \text{Phụ thuộc tuyến tính.}$$

- **VD2**

Trong không gian $\mathbb{R}[x]$, $S = \{P_1 = 1 + x + x^3, P_2 = 1 + x + x^2, P_3 = 1 + x, P_4 = x + x^3\}$

Xét $x_1 P_1 + x_2 P_2 + x_3 P_3 = 0$

$$x_1(1 + x + x^3) + x_2(\sim\sim\sim) + x_3(\sim\sim\sim) = 0$$

$$\begin{cases} x_1 + x_2 + x_3 = 0 \\ \sim\sim\sim = 0 \\ \sim\sim\sim = 0 \\ \sim\sim\sim = 0 \end{cases} \Rightarrow \text{Có nghiệm } (0, 0, 0, 0) \Rightarrow \text{Độc lập tuyến tính.}$$

(Note: HPT ở trên được lập ra dựa trên bậc, tức mỗi cột tương ứng với bậc)

4.3.6 Tính chất

- Hệ chỉ gồm 1 vector $\{u\}$ phụ thuộc tuyến tính $\Leftrightarrow u = 0$.
- S phụ thuộc tuyến tính
  - $\Rightarrow$ Mọi hệ chứa S phụ thuộc tuyến tính.
  - $\Rightarrow$ Mọi hệ vector chứa vector 0 đều phụ thuộc tuyến tính.
- S phụ thuộc tuyến tính, $S' \supset S \Rightarrow S'$ phụ thuộc tuyến tính.
- Hệ vô hạn vector S độc lập tuyến tính $\Leftrightarrow$ Hệ con hữu hạn của S độc lập tuyến tính.

4.3.7 Định lý

- Cho $S = \{u_1, u_2, \dots, u_k\}$, $k \geq 2$, S **phụ thuộc tuyến tính**

$$\Leftrightarrow \exists u_i, 1 \leq i \leq k \mid u_i = \alpha_1 u_1 + \dots + \widehat{\alpha_i u_i} + \dots + \alpha_k u_k.$$

- **Cách làm bài tìm tổ hợp tuyến tính**

- B1. Xử lý đến khi ra được hệ phương trình tuyến tính
- B2. Giải ra nghiệm
- B3. Cho 1 ẩn $\neq 0 \rightarrow$ Thu được tổ hợp tuyến tính (VD. $u_1 + u_2 + u_3 = \sim \rightarrow u_1 = \sim$)

- Cho $S = \{u_1, u_2, \dots, u_k\}$, $k \geq 2, u_i \neq 0$, S **phụ thuộc tuyến tính**

$$\Leftrightarrow \exists u_i, 2 \leq i \leq k \mid u_i = \alpha_1 u_1 + \dots + \alpha_{i-1} u_{i-1}.$$

(Hơn nữa, có thể chọn i sao cho $\{u_1, \dots, u_{i-1}\}$ độc lập tuyến tính. (Định lý giúp tìm tập hợp độc lập tuyến tính lớn nhất trong 1 tập))

4.4 Cơ sở và số chiều

Cho V là $\mathbb{K}$ -Không gian vector và $B \subset V$.

4.4.1 Hệ sinh

- Mọi vector trong V biểu thị tuyến tính được qua $B \Rightarrow$ Hệ vector B đgl **hệ sinh (tập sinh)** của V .

4.4.2 Cơ sở

- $\begin{cases} B \text{ Hệ sinh của } V \\ B \text{ Độc lập tuyến tính} \end{cases} \Rightarrow$ Hệ vector B là **Cơ sở** của V .
- Note:
  - $\mathbb{K}$ -không gian vector, $\mathbb{C}$ -không gian vector có 1 cơ sở là $\{1\}$.
  - $\mathbb{C}$ là $\mathbb{R}$ -không gian vector. $z = a + bi = a1 + bi \Rightarrow \{1, i\}$ là 1 hệ sinh. $a + bi = 0 \Leftrightarrow a = 0 = b \Rightarrow \{1, i\}$ là độc lập tuyến tính.
  - $\mathbb{R}$ là $\mathbb{R}$ -không gian vector với cơ sở là $\{1\}$.
  - $\mathbb{R}$ là $\mathbb{Q}$ -không gian vector với cơ sở là vô hạn.

4.4.3 VDMH

- **VD1**

$\mathbb{K}^n, \varepsilon = \{e_1, e_2, \dots, e_k\}$, trong đó $e_1 = (0, \dots, 1, \dots, 0)$

$\forall x \in \mathbb{K}^n, x = (x_1, x_2, \dots, x_n) = x_1 e_1 + x_2 e_2 + \dots + x_n e_n$

$\Rightarrow \varepsilon$ là 1 hệ sinh của $\mathbb{K}^n$ (*)

$$x_1 e_1 + x_2 e_2 + \dots + x_n e_n = 0 \Leftrightarrow (x_1, \dots, x_n) = (0, \dots, 0) \Rightarrow x_1 = x_2 = \dots = 0$$

$\Rightarrow \varepsilon$ độc lập tuyến tính (**)

Từ (*)(**) $\Rightarrow \varepsilon$ là 1 cơ sở của $\mathbb{K}^n$ (và là cơ sở chính tắc của $\mathbb{K}^n$).

• **VD2**

$M(m \times n, \mathbb{K}), \varepsilon = \{E_{ij}\}_{i=1, m}^{j=1, m}$ trong đó $E_{ij} = \begin{pmatrix} & \vdots & \\ \dots & 1 & \dots \\ & \vdots & \end{pmatrix}$. (C/m tương tự) $\Rightarrow \varepsilon$ là 1 cơ sở của

$M(m \times n, \mathbb{K})$.

• **VD3**

$\mathbb{K}[x], \varepsilon = \{1, x, x^2, \dots, x^n, \dots\}$.

• **VD4**

$\mathbb{K}_n[x], \varepsilon = \{1, x, \dots, x^n\}$.

4.4.4 Độc lập tuyến tính cực đại

Cho $S = \{u_1, u_2, \dots, u_n\} \subset V$

- Nếu $\begin{cases} S \text{ Độc lập tuyến tính} \\ S \subsetneq S', S' \text{ Phụ thuộc tuyến tính} \end{cases} \Rightarrow S \text{ Độc lập tuyến tính cực đại.}$

4.4.5 Định lý

Cho $S = \{u_1, u_2, \dots, u_m\}$

- Cho $S \subset V$, các mệnh đề sau là $\Leftrightarrow$:
  - Hệ S là 1 **Cơ sở** của V .
  - Hệ S là Hệ vector **Độc lập tuyến tính cực đại** của V .
  - $\forall$ vector của V đều **Biểu thị tuyến tính** được 1 cách **duy nhất** qua hệ S .
- S là **hệ sinh** của V nếu (1 trong 2 thỏa):
  - $\exists u_i, 1 \leq i \leq m$ **Tổ hợp tuyến tính** của các vector còn lại trong $S \Rightarrow \left(S' = S \setminus \{u\}\right)$.
  - $\left(V \neq \{0\}\right) \Rightarrow V \exists 1 \text{ **Cơ sở** } \subset S$.
- **Bổ đề:**
  - Không gian vector V có 1 **cơ sở** gồm n vector $\Rightarrow \forall$ hệ **Độc lập tuyến tính** trong V đều chứa không quá n vector.
- **Note:**
  - Cách chứng minh $A \Rightarrow B$:
    - * B1. Đặt A là giả thuyết $\rightarrow (1)$
    - * B2. Xác định điều kiện để có được B (từ tiên đề/định lý/tính chất/...) $\rightarrow (2)$
    - * B3. C/m $(1) \Rightarrow (2) \rightarrow$ C/m xong.

- Cách biểu diễn **duy nhất**:
  - * B1. Đặt Biểu diễn A = Biểu diễn B
  - * B2. C/m Hệ số của Biểu diễn A = Hệ số của Biểu diễn B $\rightarrow$ C/m xong.
- Cách xây dựng **cơ sở**:
  - * C1. Từ độc lập tuyến tính $\rightarrow$ Thêm vào $\rightarrow$ Độc lập tuyến tính cực đại.
  - * C2. Từ hệ sinh $\rightarrow$ Bỏ bớt ra $\rightarrow$ Hệ sinh cực tiểu.